

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA
Cluj, Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI HETILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában

Egész évre — 620

Félévre — 320

Negyedévre — 170

Egy hónapra — 60

Egy szám ára, pályau-
varon és vidéken is, 3 lej

Bukarestben — 3.50

Csehszlovákiában

Egy hónapra — 25 ck

Egy szám — 1.50 ck

Cluj-Kolozsvár — VI. évfolyam, 161. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Elul 22. — 1923. szeptember 3 Hétfő

Temesvár után

Irtá Marton Ernő

A munka konferenciájának hirdettük a most lezajlott háromnapos temesvári tanácskozást s ha még túlközel is vagyunk hozzá, hogy objektív mérleget állíthassunk fel, én azt hiszem, csakugyan a munka konferenciája volt. Külsőségekben és az érzelmekre apelláló megnyilatkozásokban talán mögötte maradt ez a konferencia az előbbieknél, hiszen magán viselte az idők nyomott hangulatának bélyegét, de a tanácskozó szobákban annál komolyabban és bensőségesebben mutatkozott meg a zsidó ügyért való cselekvés forró akarata, az óhaj egy termékenyebb és eredményesebb munka lehetősége után. Talán éppen az jellemzi legjobban ezt a konferenciát, hogy nem voltak színes külsőségek, mintegy bizonyosságnak annak, hogy az ünnepet a hétköznapi szürke, gyötrelmő munkája kell hogy megelőzze.

Temesvárról hitben, meggyőződésben és akaratban megerősödve jöttünk el. Elszállt lelkünk a nyomasztó érzés, mely az utolsó hónapokban lid reként üldözött. Még a legerősebbek és legoptimistábbak is úgy érezték, hogy az erdélyi zsidó nemzeti mozgalomban az elhanyaglás jelei mutatkoznak. Az okait nem láttuk világosan és nem egyszer felkötött előttünk a tompa, homályos aggodalom, va jon nem belső gyöngeségek idézik elő a hanyatlás processzusát. A temesvári összejövetel azonban megmutatta, hogy a visszaesés oka nem belső betegség. A szervezet egészséges és eleterős, amely fellázad az elhanyaglás gondolata ellen és elsöpri utjából a külső okokat, amelyek természetesen fejlődés gátolják. A hanyatlás szimptomáit valóban külső okok idézték elő, mert az erdélyi zsidóság nagy tömegei töretlen hittel és fejlődő öntudattal akarnak továbbhaladni azon az uton, amelyet az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség öt évvel ezelőtt kijelölt. Ez a tény nemcsak a konferencia határozataiban, de a tanácskozások szellemében is megnyilatkozott.

Ennek a konferenciának határozatai reálisak és racionálisak, szemben a korábbi konferenciák becületeljes lelkesedéssel, de a gyakorlati megvalósítás annál kisebb lehetőségével megszavazott határozatainak. Csak olyan kérdésben és csak úgy döntött ez a konferencia, hogy amit elhatározott, azt nemcsak meg lehet, de meg is kell valósítani. Nemcsak határozott, de intézményes garanciákról is gondoskodott, hogy a holt betűk eleven életté váljanak.

Szembetűnő volt ezen a konferencián a delegátusok politikai iskolázottsága és önálló biztos ítélete az egyes kérdésekben. Mig az előbbi konferenciákon a küldöttek nagyrésze — kevés kivétellel — csak tapogatózva és sokszor a kellő cionista érzék és hozzáértés nélkül szólott hozzá a problémákhoz, vagy pedig az egész összejövetelt ünnepi manifesztációnak tekintette, Temesváron már komoly, nívós vitákban jutott kifejezésre a fejlődés a cionizmus elmélyülése felé és a törekvés, hogy a delegátusok nemcsak szavazni jöttek, de világszemléletükben gyökerezni meggyőződésüket kívánják konkrét, határozott formákba önteni. A parlamentáris szokások között heves érvényesítési akarással ütköztek össze a felfogások, mert mindenki komolyan és a felelősség teljes átérzésével akarta szolgálni az ügyet. Ez a határozottság, ez a meg nem alkuvás, ez a felelősség vállalás bizonyította legbeszédesebben a tény, melyet a töprengés óráiban oly gyakran vontunk kétségbe, hogy ma már kiforrott

és tudatában erős cionista vezető réteg van Erdélyben és hogy a cionista gondolat az utolsó évben óriási fejlődött nemcsak a hívők számában, de a hit erősségében is.

Nem állottunk tehát meg, továbbmentünk, előre mentünk. Temesváron az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség eggyel magasabbra lépett történelmi lépcsőjén. Az eszmék egyre tisztulnak és az elhatározások kiforrottabbak lesznek. Nem véletlenség, hogy ezen a konferencián szinte elementáris erővel robbant ki a kívánság, hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség tevékenységét ezentul a tiszta cionista program megvalósítására koncentrálja. A történelmi fejlődés logikus rendje nyilatkozott meg ebben. A Zsidó Nemzeti Szövetség eredetileg nem mint cionista szervezet alakult meg s a keletkezés időpontjában még csak csirája volt a cionista ideálnak. Eleinte merőben jogvédelmi és belpolitikai karaktere volt a szervezetnek s a cionista csirát csak öt év küzdelme, szenvedése és tanulása tudta erős terebélyes fába szökkeníteni. De megtörtént, de így történt: az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség, amelyet hivatalosan ugyan már az első konferencia cionista szervezetnek deklarált, a negyedik konferencián lett valóban és teljes értelemben cionista szervezetté. A szövetség működésének sulypontja ezentul a Paleszt na munkán fog nyugodni. Ezer ága van ennek a munkának, amelyre eddig kevés figyelmet fordítottak Erdélyben. Mindenekelőtt itt vannak az építés finánciális alapjai: a Keren Hajjeszód és a Keren Kajemet, fejlődő nemzeti életünknek e legfontosabb instrumentumai, amelyeket annyira elhanyagoltunk eddig, hogy az egyes országok zsidóságának áldozatait illusztráló táblázatos kimutatásokban az utolsó vagy utolsóelőtti helyen állunk. A konferencia határozata kiáltás Erdély zsidósága felé, hogy ez a helyzet mielőbb megváltozzék s a táblázaton Erdély grafikonja a jövőre magasba lendüljön.

Am ez a határozat nem jelenti azt, hogy most már elfordítjuk fejünket a galut problémáitól, hogy feladjuk a küzdelmet, amelyet eddig folytattunk népi elismertetésünkért és nemzeti jogainkért. Nem eshetünk egyik végletből a másikba. A konferencia határozata csak azt mondja ki, hogy e két tevékenység között meglegyen a helyes egyensúly s a politikai küzdelem ne történjék a Palesztina-munka rovására. Továbbra is küzdeni fogunk nemzeti kisebbségi jogainkért s ha tisztában vagyunk is vele, hogy ez a küzdelem a legközelebbi jövőben aligha fog kezzelfogható eredményekkel járn, maga a harc és a célkitűzés hatalmas nevelőeszköz számunkra s az egyetlen erkölcsi Gradhalter, amely a legnagyobb és legmegalázóbb viszonyok között is ébren tartja világos emberi és népi tudatunkat és megakadályozza, hogy a viszonyokkal együtt mi is erkölcsi fertőbe süljünk. Ez a legmélyebb értelme mai küzdelmeinknek és az a hit, hogy eljön majd az idő, amikor reális eredményei is lesznek ennek a harcnak.

Nem alaptalan a remény, hogy a temesvári konferencia után a fejlődés új korszaka nyílik meg az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség előtt. Az új vezetőség a munka hitével és akaratával fogadta a konferenciától megbízatást s a delegátusok a bizakodás érzésével mentek szét az ország minden t jára. Eros a hitünk, hogy a munka konferenciáját a munka éve fogja követni.

„Ne vegyünk példát Apponyi Magyarországaról”

Vintila Petala, a fiatal román diplomatagárda egyik legtehetségesebb és legképzettebb tagja, a liberális és humanis gondolkodásáról közzismert Nicolae Petala kolozsvári hadtestparancsnok fia, „Cultura Poporului” című hetilapban „Vilódi nacionalizmus” címmel figyelemreméltó tanulmányt irt. Az érdekes cikket, amely liberális és megértő hangja miatt közérdeklődésre tarthat számot, itt adjuk:

Az utóbbi időben makacsul sokat beszélnek a nemzeti érzés ujjászületéséről. Ugy lát-szik, hogy az ország intellektuális tömegeit való-ságos láz szállta meg és azon vannak, hogy az energia és az élet új áramát irányítsák szerte ez országon a legkisebb falvakig. Sőt ez a láz az egyetemi városokban, amelyek a román kultúra tüzhelyei, valóssággal a közrend megzavarására vezetett. Velünk és a külfölddel szemben is kötelességünk világosan kifejteni, melyik a mi igazi lelkületünk és gondolatunk.

Ezért szögezzük le, hogy a becületeljes és felvilágosodott nacionalizmus első szava a mi hitünknek. Románnak lenni, utódja lenni, a diákok és rómaiak keveredéséből származó nép-nek, a latin népek közé tartozni és tudni azt, hogy a római tradícióknak keleten mi vagyunk az őrzői — amint nyugaton Franciaország és Olaszország, — büszke érzés. Ember, aki a büszke nemzetére és őseire, hogy ne lenn hű-séges katonája a nacionalizmusnak, amelyben fel leli a mult emlékeit és előrelátja a jövő megvalósulásait.

A román nép született hazafi és naciona-lista. Miként ősei, úgy ő is ekeje vasával harcra készen áll a nehéz napokban. Dolgozni annyi, mint megőrizni a földet, felszántani pedig annyi, mint őseinek hagyományait meg-őrizni, élni annyit jelent számára, mint román-nak lenni...

Nem szabad azonban összetévesztenünk a román népnek ezt a veleszületett és fájának vérebe beivodott érzését egyes káros vagy bűnös szenvedélyekkel.

A román nép nacionalizmusa épenséggel lényegénél fogva

liberális és türelmes a mások hitével szemben. Az, aki meg tudja és meg akarja őrizni hitét és nyelvét, tiszteljen tudja tartani mások hitét és nyelvét is.

Az aki az idők során szenvedett, jól meg-fogja mérlegelni cselekedeteit és nem fog új szenvedéseket okozni.

A nemzet nagy győzelmének második nap-ján a nemzeti ujjászületéséről beszélnek. Vajjon lelkesítő korbács akar-e lenni azokkal szemben, akik a nagy harcban elfáradtak, avagy gyűlöletet és ellenségeskedést akar-e szítani, ami nem fér össze a természetünkkel?

Ha az új szó a román elemnek az öt kö-rülölelő idegen erővel való összemerközés révén, megerősítését jelenti, ha a becületeljes és daos megerősítésünket jelenti, amit munkával, felvi-ágodottsággal, mindnyájunknak — városiaknak, a falvak lakóival, intellektueleknek a munkásokkal — együttműködésével érhetünk el, úgy egyet értünk ezzel a jótékony és szerencsés munkával.

De ha az új szó

ellenségeskedést szít az emberek között és az irtás és rombolás gyűlöletes har-cára hív fel bennünket, úgy tudjuk hogy nekünk nincs ott a helyünk.

Bármi is legyen a neve ennek az új áramlatnak, hívják fascizának, vagy kereszténynek, mi utját fogjuk állni a román politika nemes tradícióival. Bármi is legyen a zászlója ennek az új áramlatnak, addig míg anarkiát akar elvetni és addig, amíg a tegnapi és, sajnos, mai budapesti politika évszázados sovínizmusa lesz a mintaképe, kötelességünk lesz

leoperálni maunkról ezt az ártalmas kelevényt.

Sem vallási harcokat, sem sovínizma elnyomást nem tűrhünk el. Ne verekedjünk sem a múlt árnyaival, sem a jövő kísérteteivel. Romániában ma a nagylelkű kormányzás mellett mindenki megtalálhatja a helyét. Az etnikai és vallási kisebbségeknek mindaddig míg törvényes álláspontra helyezkednek az új helyzettel szemben, meg kell találniuk a jóindulatu kormányzás minden biztosítékát.

A román elemek fejlődését és előrehaladását mindezeknek az együttműködésében fogjuk megtalálni. A többség természetesen meg fogja őrizni történelmi jogát és morális privilégiumát, amit természetesen senki sem vitathat el tőle. Eppen ezért

ne vegyünk példát Apponyi Magyarországtól, sem Mussolini Olaszországtól, sem azoktól a németektől, akik kampókeresztet viselnek a mellükön.

A példát ősi tradícióinkban keressük és esetleg Franciaországnak annyira nacionalista demokráciájában.

Ha megkérdik tőlünk, mi a mi hitünk, annak a svédnek a szavával válaszolunk, aki világosan mondotta:

Nacionalisták vagyunk, a nacionalizmusunk izzó, de telve van tapintattal és jóhiszeműséggel.

Nem kell külön miniszteri engedély a külföldi egyetemi tanulmányokhoz

(Kolozsvár, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatásügyi minisztérium az utóbbi években rendkívül megnehezítette a romániai főiskolai hallgatók külföldi tanulmányát. Csak kivételes esetben, akkor is csak a minisztérium adhatott engedélyt egyes szakokon a főiskolai hallgatóknak külföldi tanulmányi kiutazásra. Most lényeges enyhítés történt ebben a kérdésben. Megbízható információk szerint a közoktatásügyi minisztérium megemmisítette azokat a rendeleteket, amelyek a főiskolai hallgatókat a külföldi egyetemektől elzárták és új rendeletet adott ki, amelyben értesíti a tanügyi hallgatókat, hogy a külföldi egyetemek látogatására nézve az eddig fennállott határozatot megszüntette.

A múlt évben Anghelescu miniszter szigorú rendeletben utasította a tanügyi fórumokat és az utlevelek kiállításával megbízott közoktatási hatóságokat, hogy főiskolai hallgatóknak nemzetiségre és vallásra való különbség nélkül külföldi egyetemeken való beiratkozás céljából csak abban a kivételes esetben állítsanak ki utlevelet, ha az illető a közoktatásügyi miniszter tanulmányi engedélyt felmutatja. A miniszter időközben odamódosította ezt a rendeletét, hogy csak magyar és zsidó egyetemi hallgatók kötelesek a miniszter jóváhagyását kikérni a külföldön való tanulásra, a román és a szász nemzetiségű főiskolai hallgatók akadálytalanul látogathatják az összes európai egyetemet, a magyarországi főiskolák kivételével.

A közoktatásügyi miniszter most az eddigi rendszerrel szakítva, rendeletet adott a rendőrségnek, szigurancának és a határrendőrségnek, hogy a külföldi egyetemeken tanulni óhajtó főiskolai hallgatóknak nincs szükségük többé miniszteri engedélyre és így az utlevelek kiadása, illetve külföldre való utazásuk elé ne gördítsenek akadályokat.

UJ KEZDŐ TANFOLYAMOK

román, francia és angol nyelvből a

Progres-hen, G. Victoriei 2

Kémkedés, bigámia és család vádja alatt

A bukaresti rendőrség elfogott egy kolozsvári szélhámost

(Kolozsvár, szept. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Érdekes vendége volt ma a kolozsvári rendőrségnek: Garfunkel Mihály Hermann volt kolozsvári lakos, akit a bukaresti rendőrség kísértette ide, hogy hűtlenül elhagyott feleségével szembesítse. A szürke-rendőri aktus mögött két orosz nő tragédiája s egy háborus szélhámos ka-laundos élete húzódik meg.

Garfunkel Mihály, aki bádogos volt valamikor, a világháboru elején orosz hadifogságba jutott. Eleinte nagyon rossz dolga volt, de ügyességével csakhamar kiszabadult a foglytáborból. Cívilbe öltözött és folytatta régi foglalkozását. Megismerkedett a kis Don-menti város egyik előkelő zsidó polgárának a leányával, Sonja Sofia Dolinkával és nemskora feleségül is vette. Garfunkel, aki óriási műveltségű ember és tiznél több nyelven beszél, idővel egész előkelő helyet küzdött ki magának a városban s amikor az orosz békekötés után hazaindult, a hatóságok is kivonultak az állomáshoz. Sonja Sofia Dolinka is vele jött Kolozsvárra, ahol a Calea Victoriei 154. alatt béreltek lakást.

A nagyszerű, de nyugtalanverű, beteges-hajlandóságú Garfunkel azonban nem szeretett, nem tudott dolgozni s hallatlan nyomorúságban élt feleségével együtt. Ehelyett minden társadalmi és más mozgalomban résztvett. Borzasztóan elhanyagolt külseje ellenére meglehetősen szimpátiának örvendett Kolozsváron is s ezért annál nagyobb feltűnést keltett, amikor váratlanul eltűnt a városból. A felesége, akinek azt mondta, hogy üzleti ügyben Máramaroszigetre utazik, a legnagyobb szegénységben maradt és csak néhány szomszéd könyörülete mentette meg az éhenhalástól.

Garfunkel ugyanis nem tért vissza többé Kolozsvárra, hanem valami uton-módon átszökött Ukrajnába, ahol állítólag kémtevényt teljesített

a szovjetkormányának. De valószínű, hogy más uton szerzett pénzt, amin aztán kiruházkodott. Kievben telepedett le, ahol mérnöki irodát nyitott. Nagy intelligenciájával, költsékes életmódjával és a jogtalanul használt mérnöki címmel könnyen bejutott a legjobb körökbe. Csakhamar mindenki megszerette az elegáns fiatalembert. Garfunkel ugyanis elhallgatta hogy nő s újból megházosodott. Második feleségétől, akit Diletz Margitnak hívnak, ötven-ezer Romanow-rubelt csalt ki azzal, hogy szappangyárat akar építeni, de a pénzzel megszökött Kievből.

Diletz Margit azonban nem tudott bele-nyugodni abba, hogy kétszeresen áldozata lett Garfunkelnek és elindult férje keresésére. Tudta, hogy az romániai, Bukarestbe utazott tehát, ahol egész véletlenül meglátta az egyik piac téren volt férjét, aki légyföggőpapirt árult a vásári népnek. Garfunkelt letartóztatták. A fővárosi rendőrségben bevallotta, hogy neki volt már felesége, amikor Diletz Margittal házasságot kötött. A kémkedés-vádjával szemben felhozta, hogy az ukrán határon Kievebe való szökésekor letartóztatták és csak oly feltétellel engedték szabadon, ha katonai adatokkal fog szolgálni a román hadseregről. Ezt kénytelen is volt megígérni, mert csak így eresztették haza Romániába.

A bukaresti rendőrség Diletz Margittal együtt Kolozsvárra kísértette Garfunkelt annak megállapítására, valóban van-e már felesége. Beica kolozsvári detektív kinyomozta, hogy Garfunkel felesége: Sonja Sofia Dolinka még most is a Calea Victoriei 154. alatt lakik. A szencsétlen asszonyt beidézték a központi kapitányságra, ahol szembesítették a férjével. Garfunkelt aztán vonatra tették és visszavitték Bukarestbe, ahol család, bigámia, tiltott határátlépés, kémkedés és a mérnöki cím jogtalan használata miatt fognak eljárást indítani ellene.

Miért kapta meg a kolozsvári iparkamara a clearing-irodát

(Kolozsvár, szept. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara clearing-irodája ügyében ma felkerestük Jonescu Györgyöt, a Banca Nationala kolozsvári igazgatóját, aki kijelentette, hogy a kolozsvári iparkamara clearing-irodája a bukaresti központi devizafelügyeleti hivatal felhívására alakult meg.

— Annak idején — mondotta Jonescu igazgató — a központi devizafelügyeleti hivatal felkérte az ország összes kamaráit, hogy tegyenek javaslatot olyan irányban, milyen módon lehetne megoldani a tőzsdetügyneki kérdést azokban a nagyobb városokban, amelyekben sem érték, sem árutözsde nem működik. Az ügyneki intézmény ugyanis a devizaátutalásra jogosító pénzügyi intézetek egymásközötti forgalmát nagyon megkönnyítene. Akkoriban a kolozsvári kamara vezetősége és a kerületi devizaellenőrző bizottság hosszas tanácskozás után úgy vélte megoldani a kérdést, hogy minden egyéni protekción mellőzésével — és nehogy a nem autorizált bankok sérelmet szenvedjenek — a kamara állítson fel devizákat közvetítő irodát. Az iroda természetesen az ellenőrző bizottság szigorú ellenőrzése mellett működik. Akkoriban az iroda felállítását csak átmenetinek gondolták, amennyiben azonban beválna, véglegesítik.

Az eddigi tapasztalatok szerint a clearing-iroda működése ellen nem merültek fel különösebb aggályok. Ha történt is kisebb hiba, ezt csak a kezdet nehézségeinek rovására lehet írni. Az iroda felállítása mellett szólott az az érv is, hogy az iroda jövedelmének egyrésze altruista célokat szolgál. A kamara ugyanis ösztöndíjakat ad a szakiskolák jobb növendékeinek és mindenképen előmozdítja a kereskedelmi és ipari kultúrát.

Amennyiben szükség mutatkozna rá, minden valószínűség szerint több ilyen iroda számára adnak koncessziót, szigorú ellenőrzés mellett. Hogy ezt a koncessziót magánosok, vagy a nem autorizált bankok kapják, arra nézve még nincs döntés. Kedden az autorizált bankok vezetői a Banca Nationala helyiségeiben ez ügyben értekezletre gyűlnek össze.

Legolcsóbban fest, tisztít az

UNIO

gőzmosógymár

Cluj, G. Reg. Ferd. 133

1383

Fűszer és gyarmataruk legelőnyösebben

Bermann W.

nagykereskedőnél Cluj,

Piața M. Viteazul 39.

Telefon 76.

1493

Ha művészi kivitelű vasbutort

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY és RÉTI

ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermelt

Asztalosok furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Róka, kelme, **Szörme**festés,

vegyszeres tisztítás legszebb kivitelben

KRISTÁLY

nál Cluj, Telefon 500. Bővebb felvilágosítás az összes fiókokban

Ujabb megsza

(Athén, tőjától.) A jegyzékét az miniszterének kozik a vád kolása a görö Hangsúlyozza, sikerült megá azt mindenké

Gonatas ságrókat, aki mány jegyzék része minden sodik részén a legerélyesebb kész sajnálkoz landó magtize de semmi kö idegen állam A görög korm vencióját fogja

Róma, komoly előkés vokativ magat lenlet magata mert Mussolini semmi kör

ál Egyes flotta legközele azokat megszá ország teljes kö közlekedés Gör jesen megszak tóban.

A hivata ban közli, hogy miatt az olasz a tervbevett sz a „Cremonese“ Körtu kikötőjét sziget átadására raja tüzelő állás est beálltakor a szigetet.

Athéni tá Korfu Egy olasz hadih

Bécsi anta fogadták Korfu tartanak, hogy dalmak származ a görögök mellé ebben segítségér Dalmáciai nacionalisták egy tengerészkapitány tották fascista-je

Páris, az aggodalommal né tust. Beavatott v

elkerülhetetlen intéz

Az egyetlen meg kormány átadná választásra Olaszors seket teheti meg Londonból

A kormány intéz hajóroja parancs duljon a görög rint a helyzet ige heves és tul szigo politikusok elítélik az a véleményük, kéz politikája nag hogy az olasz-görö az egész E

A „Times“ szerin beleavatkozni a ko nak kötelessége vo a megoldási problé görög kormányt hi gyilkosságát.

Az olaszok megszállták Korfu szigetét

Ujabb ötórás ultimátum Görögországhoz. Ha nem fogadja el, Samost is megszállják. A málta angol flotta ellenuit az Egei-tengerre. Görögországban kihirdették az ostromállapotot

(Athén, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A görög kormány ma átnyújtotta válaszcímlevelét az olasz kormány athéni meghatalmazott miniszterének. A válaszcímlevelük mindenekelőtt tiltakozik a vád ellen, hogy az olasz misszió meggyilkolása a görög hatóságok segédlete mellett történt. Hangsúlyozza, hogy a gyilkosok kilétét még nem sikerült megállapítani s így nem érti, miért fogják azt mindenképpen a görögökre.

Gonatas miniszterelnök fogadta az angol újságírókat, akiknek kijelentette, hogy az olasz kormány válaszcímlevelét három részre kell osztani. Az egyik része minden megjegyzés nélkül elfogadható, a második részben módosítani kell, a harmadikat pedig a legerélyesebben visszautasítja. A görög kormány kézzel sajnálkozását, kifejezni a történetek felett, hajlandó megfizetni az olaszok által kért kártérítést, de semmi körülmények között sem tűrheti, hogy idegen állam beavatkozzék Görögország belügyeibe. A görög kormány szűkség esetén a népliga intervencióját fogja kérni.

Róma, szeptember 1. Az olasz kormány komoly előkészületeket tesz s ezt Görögország provokatív magatartásával indokolja. Görögország jelenlegi magatartása komoly bonyodalmakra vezethet, mert Mussolini kijelentette, hogy

semmi körülmények között sem hajlandó álláspontjából engedni.

Egyes körök véleménye szerint az olasz flotta legközelebb megszáll több görög szigetet s azokat megszállva tartja mindaddig, míg Görögország teljes elégtételt nem ad. Addig is a vízi közlekedés Görögország és Olaszország között teljesen megszűnik, Mussolini rendelete következtében.

A hivatalos „Corriere d'Italia” különkiadásában közli, hogy Görögország ki nem elégitó válasza miatt az olasz kormány haladéktalanul hozzálátott a tervbe vett szankciók végrehajtásához. Ma délután a „Cremonese” nevű torpedóromboló megjelent Korfu kikötőjében s felszólította a parancsnokot a sziget átadására. Ezalatt az olasz hajóhad egyik rajja tüzeli állása felelődt fel a sziget előtt s az est beálltakor az olasz tengereszek megszállták a szigetet.

Athéni távirat szerint

Korfu megszállása így történt:

Egy olasz hadihajó tegnap délután három órakor

Uj Balkán-háborútól tartanak

Bécsi antantdiplomatai körében megütközéssel fogadták Korfu megszállásának a híreit. Attól tartanak, hogy a megszállásból nemzetközi bonyodalmak származhatnak, különösen, ha Jugoszlávia a görögök mellé áll és, mint valószínű, Franciaország ebben segítségére lesz.

Dalmáciai jelentések szerint a jugoszláv nacionalisták egy csoportja megtamadott egy olasz tengerészkapitányt és több tengerészt és leszállították fascista-jelvényeiket.

Páris, szeptember 1. Politikai körökben aggodalommal nézik a kiéleződő olasz-görög konfliktust. Beavatott vélemény szerint ugylátszik

elkerülhetetlen, hogy Olaszország háborús intézkedéseket ne tegyen.

Az egyetlen megoldási mód az lehetne, ha a görög kormány átadná a helyét. Különben a görög válasza Olaszország csak a legenergiusabb lépéseket teheti meg.

Londonból jelentik az „Echo de Paris”-nak: A kormány intézkedésére az angol flotta egyik hajórajja parancsot kapott, hogy Maltából induljon a görög vizekre. A külügyi hivatal szerint a helyzet igen komoly. Mussolini jegyzéke túl heves és túl szigorú volt. Egyes befolyásos angol politikusok elítélik Mussolini magatartását, mert az a véleményük, hogy a külpolitikában az erős kéz politikája nagy veszedelem. Attól tartanak, hogy az olasz-görög bonyodalom során

az egész Balkán lángra borulhat.

A „Times” szerint a népligának volna kötelessége beavatkozni a konfliktusba. Az olasz kormánynak kötelessége volna azonnal nyilvánosságra hozni a megoldási problémát. Az angol lapok teljesen a görög kormányt hibáztatják az olasz misszió meggyilkolásért.

kikötött Korfuban. A hadihajó kapitánya kijelentette a prefektusnak, hogy egy divízióval megszállja a várost. Nemsokára az egész olasz flotta befutott a kikötőbe s a rajparancsnok követelte a sziget átadását. Korfu prefektusa előbb kormányával óhajtott érintkezni, de még mielőtt az utasítás Athénből megérkezett volna, az olasz csapatok a város felett átlövöldöző flotta védelme alatt partraszállottak.

Az ágyúlövések több iskolát és a rendőrség épületét felgyújtották.

A közigazgatást Bellini tengernagynak adták át a görög hatóságok. Az olaszok követelik a helyőrség, a csendőrség, a kaszárnyák és a hadianyagok. Az átadását is.

A Stefani-ügynökség hivatalos jelentést kapott, hogy Korfu megszállása minden nehézség nélkül este hatkor megtörtént. A megszálláskor kitérték az olasz zászlót, amit a hajóhad huszonegy ágyúlövéssel, a hadsereg pedig átvirvalgással köszöntött. A sziget megszállása rendben folyik. A Havas-ügynökség jelentése szerint Korfuban az olasz lövédek

több menekültet megöltek.

A római „Tribuna” azt írja, ha Görögország még Korfu megszállása után sem teljesítene az olasz követeléseket,

Samost szigetét is megszállják

és ha ez sem bizonyulna hatásosnak, Olaszország elrendelni a görög kikötők blokkadását.

Az olasz kormány elrendelte a katonatisztek szabadságolásának beszüntetését. Viktor Emánuel király felbeszákította nyaralását és visszatért Rómába, ahol résztvett a rendkívüli minisztertanácsban, amely mindenben helyben hagyta Mussolini intézkedését. A minisztertanács körjegyzéket intézett a szövetségesekhez, amelyben kifejti intézkedéseinek jellegét és kijelenti, hogy nem háborús megszállásról van szó, csupán jogos övédelemből és ezek az intézkedések nem befolyásolhatják a nagykövetek tanácsát az általa szükségesnek tartott eljárást megbeszélésén.

Az olasz lapok partkülönbség nélkül helyeslik a kormány lépéseit és az egész ellenzéki sajtó is a kormány mögött áll. A betolyás és jólinformált „Popolo d'Italia” szerint elsősorban a görög szigetek és kikötők megszállása következik. A „Corriere d'Italia” szerint a kocka el van vetve.

Róma, szept. 1. A szövetségesek magatartásáról a „Corriere della Sera” a következőket írja: A görög kormány Anglia oltalma alá helyezi magát, holott Anglia még nem ismerte el Anglia reális politikáján Olaszország nem oszadkozik, de tiltakozik az ellen, hogy a konfliktus elintézését a nagykövetek tanácsához utasítsák, mert Korfu megszállásával Olaszország tényleges zálogokat vett csupán.

Róma, szeptember 1. A konfliktus következményei még nem tekinthetők át. Mussolini, akinek tokélt szándéka, hogy ultimátumából egy betűt sem enged, a külképviseletekhez intézett körtáviratban kijelenti, hogy Görögország válasza lényegében egyértelmű az ő követeléseinek teljes visszautasításával s ez készítette Korfu megszállásának elrendelésére. A megszállás nem háborús szándéku és csak ideiglenes. Óhajta, hogy

Görögország ne tegyen olyan lépést, mely ennek az intézkedésnek békés jellegét megváltoztatná.

Páris, szeptember 1. Az athéni lapok jelentik: A görög kormány táviratot intézett a népszövetséghez, amelynél tiltakozását jelentette be az olaszországi görögellenes tüntetések ellen. Görögország kéri a népszövetséget, járjon közbe, hogy elégtételt kapjon a trieszti incidensért, amelynek során a faszisták a görög zászlót elégették.

A „Petit Parisien” jelenti, hogy egész Görögországban kihirdették az ostromállapotot.

A párisi lapok közlik, hogy az olasz követés tegnap este jegyzékben jelentette be Korfu megszállását, amelyet átmenetinek jelöl meg. Ugyanakkor nyújtották át a görög kormányának Olaszország második ultimátumát, mely a kiszabott kártérítésnek öt órán belüli elfogadását követeli

A heti devizapiac

A lej állandó ingadozása. Bizonytalanság a pénzpiacra. A francia frank és a német márka újabb esése. A dinár javulása a nemzetközi pénzpiacra

(Kolozsvár, szeptember 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Amit multheti devizabeszámolóinkban a pénzpiac kialakulására nézve várhatóan jelezünk, az be is következett. A lej árfolyama a newyorki tőzsdén 45.25-től 46.50-ig, Párisban 795—815-ig, Zürichben 240—250-ig ingadozott. A lejnek ez az állandó érték hullámlása természetesen a belföldi pénzpiacra teljes bizonytalanságot idézett elő, amit legjobban bizonyít a kereskedők tartózkodása a deviza- és valutavásárlásoktól. Még a legszükségesebb külföldi tartozásokat sem fedezték a jövő hétre vonatkozólag semmi biztató jel sincs arra nézve, hogy a lej stabilizálódjon, illetve az árfolyama emelkedjen a nemzetközi pénzpiacra. Sőt ellenkezőleg, a mértékadó pénzügyi körök véleménye megegyezik abban, hogy a jövő héten a régóta várt lejemelkedés elmarad és lejjengülés fog következni. Erre a szomorú tényre az enged következtetni, hogy a francia frank az utóbbi napokban a legutóbb elért 3180-as árfolyamról rohamosan esik alá és már a mai zürichi nyitásonál 3110-zel jegyezték. A francia franknak a további esése jövő héten is várható és így — habár közvetett uton is — lejesést várhatunk. A hét folyamán a spekuláció az effektív dollárra és font sterlingre vetette rá magát és így ezeknek a pénzeknek árfolyama jóval a paritás fölé emelkedett. A héten effektív dollárért 236—37, effektív font sterlingért 1030—40 lej fizettek. Természetesen a magánforgalomban a dollár 242—244-es ártolyamot is elért.

A német márka a francia franknál is nagyobb mértékben morzsolódott le a világpiacon. Tegnap elérte Zürichben jegyzésének mélypontját, a 45-ös árfolyamot. A helyi és az erdélyi pénzpiacra a tiltó kormányrendelet következtében a forgalom teljesen szűnt meg. A bukaresti piacnak azonban itt is kiváltságos joga van, ugyanis meglepetéssel vesszük tudomásul, hogy a bukaresti tőzsde ugya-berlini kifizetést, mint az effektív márkát hivatalosan is jegyzi. A kormányrendelet ugylátszik csak a csatolt területekre vonatkozik és Bukarestre annak betartása nem kötelező. Ennek a lehetetlen állapotnak minél hamarabb meg kell szűnnie és vagy visszakapják az autorizált pénzintézetek márká eladására és vételére szóló jogukat, vagy pedig a bukaresti tőzsdén is megszüntetik a márka jegyzését.

A dinár ártolyama, ami Stojadinovici jugoszláv pénzügyminiszter detlációs politikáját teljes mértékben igazolja, a világpiacon rohamosan emelkedik. A pénzügyminiszternek a Narodna Bankkal (nemzeti bank) kötött megállapodásához képest a forgalomban lévő dinárbankjegyek számmilliókkal csökkennek. Természetes, hogy az ilyen gyors bankjegyelvonásnak nagymérvű pénzügyi, gazdasági válság, óriási kamatok az eredményei. Mindez azonban, amint a csehszlovák példa mutatja, idővel megszűnik. Egyébként a dinár további nagymérvű emelkedése várható.

A magyar korona néhány netes stabil állása után előbb a newyorki, majd a zürichi tőzsdén megingott. A belföldi pénzpiacra a korona gyengülésének hatása még nem mutatkozik.

Irányzat a jövő hétre: Lejben és francia frankban esés.

Szeptember 1-én 100 lejért fizettek Kolozsvárt:

8000—9000 külf. magyar koronát,
14000—15000 belf. magyar koronát,
7.91—7.92 francia frankot,
2.42—2.43 svájci frankot,
0.44.25—0.44.28 dollárt,
10.02—10.04 olasz lírát,
31400—31700 osztrák koronát,
15.80—15.81 cseh koronát,
0.9.75—0.9.78 font sterlinget.

Valutapiac szeptember 1-én:

Zürichi zárlat: Berlin 52, newyork 554, Páris 3115, London 2519, Milano 2845, Prága 1630, Budapest 3, Belgrád 6, Bukarest 250, Varsó 23, Bécs 78.

A budapesti devizaközpont hivatalos árfolyamai: Lej — — —, márka 20—40, francia frank 1073—1114, lengyel márka — — —, dinár 208—216, dollár — — —, osztrák korona — — —, lira 822—857.

Valutát és Devizát

a legolcsóbban ad, a legmagasabb áron vesz a
Kereskedelmi Hitelintézet
 Kolozsvár, Főtér 20. Telefon 40 és 229

Nagy occasio!

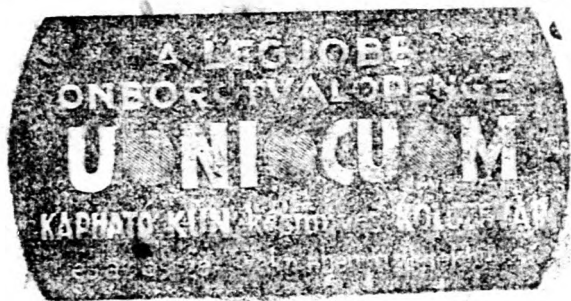
Harisnyák, keztyűk,
 kötött kabátok eredeti gyári áron
 árusítatnak a

SPORT

kötött-szövött áruházban, Cluj
 Cal. Reg. Ferdinand 16.
 Állami hivatalnok-
 oknak külön
 engedmény

Leszállított árak

Nagyváradon Szilágyi Dezső-utca 6. szám
 alatt lehet előfizetni az Uj Keletre.

Az önborotválkozás előnye esztétikai, higiénikus és gazdasági szempontból

Figyeljék meg, milyen más benyomást teszen egy férfi, ha arcán több napos borostás szakál ék-telenkedik vagy ha ugyanazon arc frissen van borotválva. Egy borostás arc visszataszító, megbor-zongató érzést vált ki belőlünk, még ha a saját arcunkról is van szó!

Ha másnak arcát figyeljük, akkor készek va-gyunk az illető intelligenciája hiányára is követ-keztetni; de a hanyagságot mindenestre feltéte-lezzük. Ezen felfogás következménye, hogy a művelt nyugaton a borotvált arc a tulnyomó, úgy hogy Anatol France a barbar kor tetoválási dívat maradványának mondja a szakál- és bajuszviseletet.

Es bizony alig akad egy nő, aki egy borostás arcot hízelve megsimogasson, míg egy frissen borotvált úde arca „ezer is akad”.

Borostás arca por, piszok könnyen leülepszik és hogy ez hányféle betegség terjesztője, arról már irtak elegend. Sima arcról izzadságot stb. egy tör-léssel eltávolíthatunk.

A mindennapi borotválkozás fodrásznál sok pénzbe és idővesztésbe kerül, míg önmagát a reg-geli tisztálkodásnál egy jó önborotválóval pár pere alatt megborotválhatja.

Hogy ezt mindenki könnyen megtudja, a Kun Mátyas Fia kolozsvári Calea Victoriei 2. alatti, 1876 óta fennálló cég már 35 lejtől kezdődő áru önborotválókészüléket hoz forgalomba, úgy, hogy egy hónapi, a fodrásznak fizetett összegért már egy teljes felszerelést vásárolhat. Az általa forgalomba-hozott „UNICUM” önborotváló pengék élesség és tartósság tekintetében felülmulhatatlanok.

HIREK

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.

Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 60 lei, negyedévre 170 lei, félévre 320 lei, egész évre 620 lei.

Feladás szerkesztő: Marlon Ernő dr.

— **Mária királyné elutazott Párisból.** Párisból jelentik: Mária román királyné ma innen hazautazott. Az állomásnál kint volt Millerand köztársasági elnök, Poincaré miniszterelnök és a francia kormány teljes számban. Azonkívül a román követség tisztikara.

— **Jóváhagyták a cégtáblaadót.** Kolozsvár város tanácsa mai tanácsülésén foglalkozott a pénzügyi bizottságnak a községi adók életbe-leptetésére vonatkozó javaslatával. A tanács elfogadta a bizottság előterjesztését, amely évi 8000 lej községi adó kivetését javasolja a magyarnyelvű cégtáblákra. A tanács a határozatot szabályszerűen 15 napi közszemlére teszi ki s annak lejárta után a prefektus utján a kormányhoz terjeszti fel jóváhagyás végett.

— **A kolozsvári ipartestület ügye.** Megirtuk, hogy a kolozsvári ipartestület vezetőségét a kormány felfüggesztette. A felfüggesztett elöljáróság tegnap a pénztár és az irat-tár átadása előtt tilést tartott, amelyen tiltakozott a felfüggesztés ellen. A felfüggesztő határozat ugyanis beleütközik az ipartörvény 148. §-ába. Az ipartestület autonómiával bír az első-foku iparhatóság csak abban az esetben függesztheti fel működését, ha az elöljáróság megtagadja az előírt feladatok teljesítését. Ez az eset azonban nem történt meg. Az elöljáróság figyelmeztette a tisztviselőket, hogy lelkiismeretesen teljesítsék kötelességüket továbbra is. Ma délelőtt küldöttség jelent meg dr. Utalea primárnál, akit arra kérték, hogy támogassa őket abban a felvilágosító akcióban, amellyel meg akarják győzni a minisztert álláspontja helytelenségéről és arra kéri, hogy a felfüggesztő határozatot, mint törvénytelen, vonja vissza és adjon módot az iparhatóság választmányának a védekezésére. Az ipartestület leltárát Jepure Viktor vármegyei főnök a mai napon vette át.

— **Kecskeméti főrabbi Bihar megye prefektusánál.** Nagyváradról jelenti tudósítónk: A neolog hitközség elöljárósága, mely a nagyváradai zsidó liceumot fentartja, dr. Kecskeméti Lipót főrabbi vezetésével küldöttségileg megjelent dr. Hodor Viktor biharmegyei prefektusnál, hogy a nyelvrendelet ügyében való közbenjárását kérik. A küldöttség terjedelmes memorandumot adott át, melyben kimutatja, hogy lehetetlenség már szeptemberben a tisztai román tanítási nyelvre áttérni s kéri a kormányt, módosítsa a rendeletet olyformán, hogy csak az újonnan beiratkozott tanulókra legyen kötelező a román tannyelv, míg a többi osztályokban a magyart is lehessen kiegészítő nyelvként használni. A prefektus kijelentette, hogy ő hiva a kisebbségek nyelvszabadságának, de vannak bizonyos magasabb államérdekek, amiknek szemelött tartását okvetlenül szükségesnek találja. Nem ismeri ugyan e tekintetben a kormány álláspontját, de megígérte, hogy minden tőle telhetőt el fog követni, hogy a memorandum a legteljesebb megértésre találjon Bukarestben.

— **Rendezték a nagyváradai színház bérletgyűjtését.** Nagyváradai tudósítónk jelenti: A városi tanács mai ülésén folytatólagosan foglalkozott a városi színház bérletével. Határozatba ment, hogy Parlagi Lajos szinígazgató nem százezer, csak harmincezer lej bért fizet s a tanács beleegyezett abba, hogy azt az összeget is kétszázalékos jeggyadó formájában fizethesse. Ahhoz is hozzájárult a város, hogy a villanyszámlát Parlagi csak harmadrésben fizesse. A legnagyobb bajt a magyar állampolgárságu színészek tartózkodási engedélye okozza.

A koncesszió ugyanis nem engedi meg külföldi művészek szereplését. Parlagi kérésére Gussi Aurél szigurancafőnök Bukarestbe utazott, hogy tartózkodási engedélyüket a belügyminiszternél elintézzék s addig a színészek nyolcnapos játszási engedélyt kaptak ideiglenesen.

— **Az északamerikai bevándorlási kvóta.** Newyorkból jelentik: Julius elsején kezdődött az új bevándorlási év az északamerikai Egyesült-Államokban. A bevándorlási törvény értelmében 1924 június 3-ig 357.803 egyén vándorolhat be Amerikába. Ez a szám az egyes államok között a következőképen oszlik meg: Ausztria 7.342, Csehszlovákia 14.357, Dánia 5.619, Franciaország 2.129, Németország 67.602, Anglia és Írország 77.342, Magyarország 5.747, Olaszország 42.057, Norvégia 12.202, Lengyelország 30.977, Oroszország 24.405, Svédország 10.042 és Jugoszlávia 6.424. Havonta azonban legfeljebb az évi kvóta husz százaléka-nak megfelelő kivándorló nyer bebocsátást.

— **Ujabb kétszáz kivándorló indult el Palesztinába Konstancából.** Konstancából jelentik: Ma egy hajó indult el Konstancából, amely újabb kétszáz kivándorlót vitt Palesztinába. A Konstancából érkezett híradás örövendetes fejlődését jelenti a palesztinai telepítési akciónak. Konstancából ugyanis több hajó indul havonta palesztinai kivándorlókkal, de tekintélyes a száma azoknak, akik középeurópai kikötőkből igyekeznek Palesztina felé.

— **Az ébredők Budapestén csapatokat toboroztak.** Tegnap este a Club-kávéház előtt a rendőrök letartóztattak több fiatalembert, akik verekedést rendeztek az utcán. A kapitányságon kiderült, hogy a letartóztatottak ébredők, névszerint: Hrató János, Apor Viktor, Nagy Albert, Zsíros János, Nagy Bertalan és Raád Arpád, akik egy titkos alakulat tagjai. Már hetek óta Budapest tizenegy kerületében husz fiatalember rendszeresen toborozza az állatalanokat egy katonai jellegű szervezet számára. A letartóztatottak tagadása ellenére a rendőrség megállapította, hogy a katonai alakulatokat az Ébredő Magyarok Egyesülete toborozta a Bethlen-kormány ellen. A megtartott házkutatások súlyosan kompromittáló adatokat juttattak a rendőrség birtokába, ennek ellenére a főkapitányságon nagyon titkolják az eredményt. A szenzációs letartóztatás hírére Kiss Menyhért képviselő a nemzetgyűlésen interpellációt terjesztett be, amelyben azt mondta, hogy a kormány csak azért rendezte az egész puocsleplezést, hogy jogcime legyen az Eme feloszlására. Rakovszky Iván belügyminiszter azonban kijelentette, hogy komoly államellenes csíny készült, amelynek résztvevői ellen a legnagyobb szigorúsággal fog eljárni. Az éjjel Marinovich főkapitány, Andrejka detektív-főnök, Horváth Antal és Török Rezső főtanácsnokok, valamint több magasrangú rendőrtiszt tanácskozássra jöttek össze, melyen a szükségessé vált újabb előállításokkal foglalkoztak. A tényállás tisztázásánál ugyanis több kihallgatásra lesz szükség.

— **Popovici tábornokot visszahívják Beszarábiából.** Bukarestből jelentik: Popovici tábornok, a beszarábiai hadsereg parancsnoka, ma Bukarestbe érkezett, hogy a beszarábiai közigazgatással kapcsolatos újításokra vonatkozólag illetékesekkel tárgyalásokat folytasson. A „Dimineata” értesülése szerint Popovici tábornokot Jasiá fogják helyezni és helyébe a jasi hadtest jelenlegi parancsnokát, Zadic tábornokot fogják kinevezni.

— **A háztulajdonosok a lakások szabaddátételéért.** Bukarestből jelentik: A háztulajdonosok szövetsége erősen készülődik egy újabb akcióra, mellyel a kormányt arra akarja bírni, hogy a lakbérszerződések jövő évi május elsejével veszítsék érvényüket és ettől az időponttól kezdve a lakások szabadok legyenek. A „Dimineata” szerint a háztulajdonosok szövetsége a kormány tagjaitól határozott ígéretet kaptak erre vonatkozólag.

— **Megállapították a népliga megnyitói ülésének programját.** Genfből jelentik: A népliga tanácsa ma tartotta ülését, amelyen megállapították a népliga hétfőn kezdődő ülésének programját.

Fascista-e

Valtoianu r
 (Arad, szept.

tól.) Vaitoianu belü Aradon tartózkodó sere hosszabb nyíl ról és a napi polit aktuális politikai k a fascista-mozgalom Vaitoianu belügy pőzát öltötte ma lenni vagy nem len , vagyok, vagy nem töprengett. A nyila sabbak, mert az im nem sikerült önma A sybillai jóslásokr egyébként itt adjuk

Az ve

— **Ami utam belügyminiszter** jenőn néhány hóna vettem bérbe, most terület elhatárolásá seket. Azért jöttem akarom, hogy a fal

— **Aradon ho tam a megye prefe ság elnökével. Töb tunk meg, hogy a kül el kell foglalni ket, a pontos kimé sőbbben fogják végr**

— **A mérnök zottság elnökétől azért elhúzódtak ilye keveselték az állam A parasztnak, amint tek, maguk ajánlo mérnököknek, akik munkához. Termész**

— **Ami még**

váron szeptember tíz érdeklődés előzi m erdélyi és bánági új nagyszabású népünne százféle nemes és ár jóelőre az újságírók r színészek, festők, szob bankok és vállalatok és jótékony segítségű fáradságos munkájána ajánlközások elfogad központi titkársága állított fel Str. Regi utca) 35. szám alatt, közölg minden érd kaphat. A rendezésé 1 óráig és délután 3 ó a babakocsi-, autó- és az újságíró sorsjáték r a néppünnepele cukrák rok részére telajánlott is. A rendezőség a leg is hírlapilag nyugtáz végett megfelelő ig rendezőség járja be a de önként telajánlott Mindenki figyelmét csak az Ujágíró Szer a Szervezet vezetősége felmutatói vannak jöge kat elfogadjassanak.

— **A pénzügy utja.** Bukarestből jele városba Bratianu Vi csak két napig marad pénzügyi kérdéseket r utazik inspekciós körü

— **Fenyegető l emigránsok.** Prágát forradalmárok Daska bolgár emigráció töbl kolni. A bolgár polit után a fenyegető lev amelyben a macedon fenyegetik meg őket.

Fascista-e Vaitoianu belügyminiszter, vagy nem?

Vaitoianu miniszter szavall az aktuális politikai kérdésekről

(Arad, szept. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vaitoianu belügyminiszter, aki átutazóban Aradon tartózkodik, az aradi hírlapírók kérésére hosszabb nyilatkozatot tett utjának céljáról és a napi politika aktuális kérdéseiről. Az aktuális politikai kérdések között természetesen a fascista-mozgalom kérdése is sorra került. Vaitoianu belügyminiszter a modern Hamlet prózáját öltötte magára az interjú során és a lenni vagy nem lenni kérdés helyett a fascista „vagyok, vagy nem vagyok fascista” problémán töprengött. A nyilatkozattól nem lettünk okosabbak, mert az interjú végéig Vaitoianunak nem sikerült önmagával megállapodásra jutnia. A szavallat jósáskorra emlékeztető nyilatkozatot egyébként itt adjuk:

Az agrárreform sürgős végrehajtása

— Ami utam célját illeti, — kezdte a belügyminiszter — tisztán magánjellegű. Kisebbségem néhány hónappal ezelőtt vadászterületet vettem bérebe, most akarom megtenni a vadászterület elhatárolására szolgáló utolsó intézkedéseket. Azért jöttem személyesen, mert nem akarom, hogy a falu parasztjait kár érje.

— Aradon hosszabb megbeszélést folytattam a megye prefektusával és az agrárbizottság elnökével. Többek között abban állapodtunk meg, hogy a parasztnak haladék nélkül el kell foglalniuk az őket megillető földeket, a pontos kimérést a mérnökök majd később fogják végrehajtani.

— A mérnöki munkálatok az agrárbizottság elnökétől nyert értesüléseim szerint azért húzódtak ilyen sokáig, mert a mérnökök keveselték az államilag megállapított illetéket. A parasztnak, amint erről a „titokról” értesültek, maguk ajánlottak fel magas fizetést a mérnököknek, akik ezután hozzá is fogtak a munkához. Természetesen az állam nem tűrheti.

— Ami még nem volt, az lesz Kolozsváron szeptember tizenhatodikán, vasárnap. Lázás érdeklődés előzi meg ezt a napot, amelyen az erdélyi és bányászati újságírók, nyugdíjalapjuk javára, nagyszabású népnepélyt rendeznek. Száz meg százféle nemes és ártatlan szórakozást ígér már jóelőre az újságírók napja. Szép asszonyok, lányok, színészek, festők, szobrászok, kereskedők, gyárosok, bankok és vállalatok önként ajánlották fel önzetlen és jótékony segítségüket, a rendezés nehéz és fáradságos munkájának támogatására. A tömeges ajánkozások elfogadására az Újságíró Szervezet központi titkársága külön rendezési irodát állított fel Str. Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 35. szám alatt, ahol az újságírónapra vonatkozólag minden érdeklődő pontos felvilágosítást kaphat. A rendezési irodában délelőtt 9 órától 1 óráig és délután 3 órától 6 óráig lehet benevezni a babakocsi-, autó- és kocsikörzóra. Ugyan itt van az újságíró sorsjáték nyereleménytárgyainak, továbbá a népnepély cukrász-, büffe-, pezsgős- stb. sátorok részére telajánlott adományok átvételi helyisége is. A rendezés a legkisebb önkéntes adományt is hírlapilag nyugtázza. Visszaélések kikerülése végett megfelelő igazolvánnyal ellátott mozgó rendezőség járja be a várost a be nem küldött, de önként telajánlott adományok összeszedésére. Mindenki figyelmét felhívjuk tehát arra, hogy csak az Újságíró Szervezet pecsétjével ellátott és a Szervezet vezetősége által aláírt igazolványok felmutatói vannak jogosítva arra, hogy adományokat elfogadhassanak.

— A pénzügyminiszter inspekción körutja. Bukarestből jelentik: Holnap érkezik a fővárosba Bratianu Vintila. A pénzügyminiszter csak két napig marad Bukarestben, hogy a függő pénzügyi kérdéseket rendezze. Azután Erdélybe utazik inspekción körútra.

— Fenyegető leveleket kapnak a bolgár emigránsok. Prágából jelentik: A macedon forradalmárok Daskalov meggyilkolása után a bolgár emigráció több tagját akarják meggyilkolni. A bolgár politikai emigránsok nap-nap után a fenyegető levelek egész özönét kapják, amelyben a macedon forradalmárok halállal fenyegetik meg őket.

heti az ilyen licitálást, ami a mérnöki kar tekintélyét teszi tönkre.

A nemzeti párttal való együttműködés misztikuma

— Ami a liberális pártnak a nemzeti párttal való együttműködéséről terjesztet hirtelket illeti — folytatta a belügyminiszter — nem mondhatok semmi pozitívumot sem, mert ez a kérdés nem az én rezortomhoz tartozik, ha pedig, amint önök mondják, a kérdés aktuális, úgy nem is nyilatkozhatnék.

Az őszi parlamenti ülészakra a kormány több törvényjavaslatot dolgozott ki, amelyek rögtön a parlament megnyitása után tárgyalás alá kerülnek. A belügyminisztérium az új igazgatási, választási törvényjavaslaton kívül még néhány törvényjavaslatot dolgozott ki, melyek közül egyik sem tűrhet halasztást.

Igen is, nem is...

— Ami a fascizmus kérdését illeti, — folytatta tovább Vaitoianu — a fővárosi lapok engem következetesen fascistanak neveznek. Ha a fascizmus a tolvajok és gonosztevők kiirtását jelenti, ha a fascizmus komolyan meg akarja tisztogatni a társadalmat a sarlatanizmustól és ki akarja irtani a társadalom rákfeneit, úgy én is fascistanak vallok magam.

— De nálunk a fascizmus valami egészen más és ezért nem vagyok fascista.

— Ami a diákkongresszus ügyét illeti, kijelenthetem, nem vagyok ellenzője a diákkongresszusnak. Sőt részemről megengedem, hogy a diákok az ország bármely részében kongresszust tartsanak és ott megvitathassák az összes őket érdeklő kérdéseket.

— Azt azonban sohasem fogom megengedni és teljes szigorral fogom megakadályozni, hogy a templomokban és az iskolákban politikai jellegű gyűléseket tartsanak.

— Lemondott a Reichsbank elnöke. Berlinből jelentik: A Reichsbank elnöke és helyetteselnöke lemondott.

— A tartalékos tisztek tiltakoznak az antiszemitizmus vádjá ellen. Bukarestből jelentik: A tartalékos tisztek most megalakult szövetsége komünikét tett közzé, amelyben visszautasítja azt a vádat, hogy a szövetség antiszemita jellegű. Az új egyesületnek tagja lehet minden román intellektuel vallási különbség nélkül.

— Az állomásfőnökök a közlekedésügyi miniszternél. Bukarestből jelentik: Az állomásfőnökök küldöttsége felkereste Mosoiu közlekedésügyi minisztert s előterjesztette panaszukat, amelyek sürgős orvoslást kérték.

— Lóversenyt rendez a nagyváradi huszárezred. Nagyváradi tudósítónk jelenti: Szeptember tizenötödikén és tizenhatodikán a nagyváradi ötödik rosiori-ezred lóversenyt rendez. A versenyre, melynek díjai ezeröttszáz és ötszáz lej között mozog, több bukaresti versenyistálló is benevezett.

— Nagy tűz Brailában. Brailából jelentik: A városban nagy tűz ütött ki. Tizenhét ház elpusztult. A házak nagy része nem volt biztosítva. A tüzet még most sem sikerült lokalizálni.

— György herceg memoárjai. Belgrádból jelentik: Budapestről írják bécsi forrásra való hivatkozással: György volt szerb trónörökös, Sándor király bátyja legközelebb nyilvánosságra hozza emlékiratait, amelyek hír szerint szenzációs tartalmúak. A könyv két részből áll. Az első rész a histórikum, amelyben György herceg elmondja a Karagyorgyevics-család egész történetét. A második rész a háború kitörésére vonatkozik. Bővebben emlékezik meg György herceg ebben a könyvben a bosnyák annexióról, továbbá a Karagyorgyevics-házzal és a jelenlegi jugoszláv királlyal való konfliktusról és arról a vizályról, amelybe Forgács gróf volt osztrák-magyar nagykövettel került. Jugoszláviai udvari körökben a könyv megjelenésének terve feltűnést keltett. Attól félnek, hogy a herceg indiszkréciókat követett el. Éppen ezért apának formájában nagy összeget ajánlottak fel neki, de arról, hogy György herceget ezt elfogadta volna, nem érkezett hír. Tény az, — mondja a buda-

pesti hírforrás, — hogy egy amerikai könyvkiadó megszerezte a könyv kiadási jogát és azt a világ valamennyi nyelvére le fogják fordítani. György hercegről legutóbb éppen bécsi hírforrásokra hivatkozó budapesti lapok alapján terjedtek el a hamis hírek, úgy hogy az emlékiratok kiadásának híre sem feltétlenül megbízható.

* Minden üzletember olvassa el a „Consum“ román-magyar nyelvű közgazdasági újság vasárnapi számát. Megrendelhető: Cluj, Postafiók 127.

* Három lej egy méter csipke Izsák Testvéreknél Cluj, Calea Regele Ferdinand 63. 20.000 méter csipke kiárusítása.

* Désen angol, cseh női kabátposztók, plüssök, szövetek, vásznak és menyasszonyi kelenyegkülönlegességek. Férfi télikabát, raglán, mikádó és ruhaposztó óriási választékban. Gyermekek-intézeti felszerelések Erdélyben a legolcsóbban beszerezhetők Biró József cégnél Désen.

* Orvosi hír. Dr. Jakobi József belgyógyász specialista hazaérkezve, rendelését Hosszu-utca (Strada Londra) 10. szám alatti lakásán ismét megkezdte.

* Advocati dr. St. Chereches-Rotaru & Ioan St. Popescu ügyvédek, Bucuresti, Calea Victoriei Nr. 124. I.

Ocassió árak!

**Heller,
Weisz & Molnár**
cégnél Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6. sz.

◆

Schroll siffonok 37 L-től
Mintásbatisztok 45 L-től

ruhavásznak, grenadinok,
epongek előrehaladott
idény miatt mélyen
leszállított ár-
ban!

ber 8
eg kü-
kérésére
tbe uta-
t a bel-
szinészek
ideigle-
asi kvóta.
kezdődött
rai Egye-
rvény ér-
gyén van-
az egyes
lik meg:
7, Dánia
g 67.602,
zág 5.747,
Lengyel-
Svédor-
Havonta
százalé-
bocsátást.
indult el
ncából je-
astancából,
t Palesz-
iradás ör-
ai telepí-
több hajó
lőkkel, de
középeuró-
felé.
sapatokat
ház előtt a
t, akik ve-
ságon ki-
névszerint:
ert, Zsiros
akik egy
udapesti-
tendzseresen
jellegű szer-
ása ellenére
tonai alaku-
a toborozta
házkutatá-
juttattak a
főkapitány-
A szenzá-
t képviselő
estzett be,
csak azért
gy jogcíme
ky Iván bel-
gy komoly
k résztvevői
eljárni. Az
sa detektív-
főtanácsno-
rtiszt tanács-
ségesse vált
ényállás tisz-
esz szükség.
visszahívják
k: Popovici
nosnoka, ma
biai közigaz-
szólólag illeté-
„Dimineata“
Jasi'a fog-
est jelenlegi
k kinevezni.
akások szá-
k: A háztu-
ik egy újabb
akarja birni,
ájús elsejével
ontól kezdve
mineata“ sze-
a kormány
erre vonat-
a megnyitó
jelentik: A
ét, amelyen
kezdődő ül-
2. sz.
postászközök

ÉSZET

násos darabját, amelynek témája a kolozsvári cigánysor tarka életéből van merítve. A Cigánysor leányának főszerepeit Marsi Gizi (uj tag), Miklóssy Margit, Fajk Rózi, Tarnay Teréz, Cselle Lajos, Pöldes Mihály (uj tag), Nagy Gyula, Mihályfi László, Réthelyi Ödön és Bányász István fogják játszani. A Cigánysor leányának bemutatója lesz az idei évad első premierbérlete. — Az alig megindult szezon jövő hetére már szenzációs vendégszereplést hirdet a színház. Két világszerte híres énekes: Medek Anna és dr. Székelyhidyi Ferenc teg a jövő hét két estéjén vendégként fellepni. Kedden a Faust, pénteken pedig a Tosca fog színrekerülni az illusztris vendégekkel. A bérleki iránti rendkívüli előzékenysége adja a színház tanjelét akkor, amikor mind a két fellepést, a felemelt helyárak dacára, bérletben tüzte ki: Faustot rendes napi bérletben s Toscát premierbérletben. — Az elmúlt évad diadalmas sikerű operettjondonsága, a Hermelines nő hétfőn este részben új szereposztásban kerül színre. A címszerepet először fogja Zöldhelyi Anna énekelni, a szubrett szerepét pedig Neményi Lili. Paltics ezredes most is Tolnay Andor játssza, akinek ebben a parádés szerepben tavaly hatalmas sikere volt.

— Az Uj Kelet nagyvárad kiadóhivatala Szilágyi Dezső-u. 6 sz. alatt van, ahol a pot érdeklő bármilyen ügyet elintéznek

Szeplő ellen nincsen
Semmi más segítség
Csak a **KAISER-BORAX**
Ehez nem fér kétség

1498

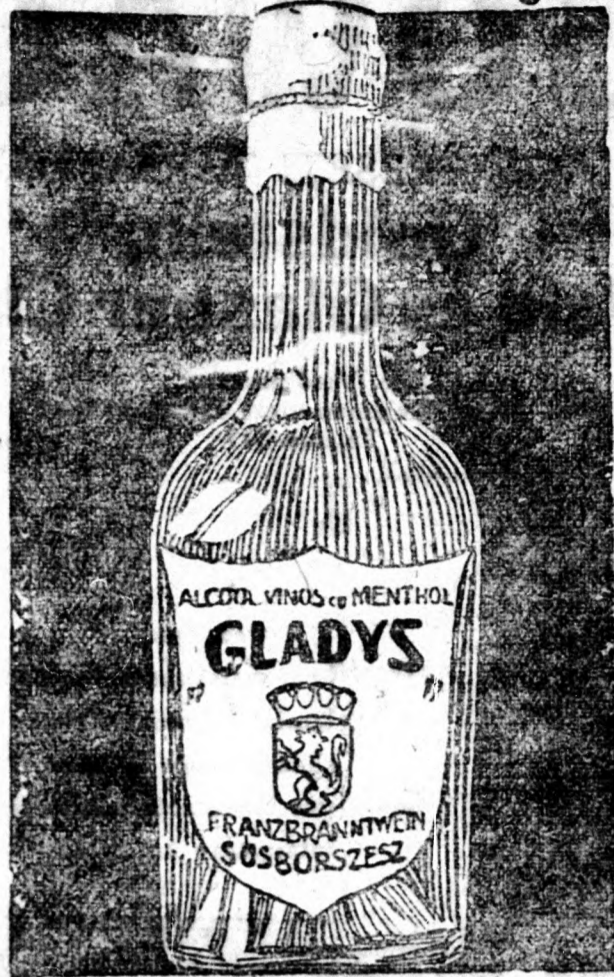
Zsidó iskolák figyelmébe!

A közoktatásiügyi minisztérium által engedélyezett illusztrált

héber ABC

kapható
A „KADIMA“ KIADÓVÁLLALATNÁL
Kolozsvár

Egy pld. ára 30.— lej. Ötven pld. rendelésnél 25.— lej

„Gladys“ sósborszesz üdit,
„Gladys“ sósborszesz erösit,
„Gladys“ sósborszesz fájdalmat csillapit

Gyártja Herczeg Géza vegyészeti gyára Cluj

Lloyd

Írógépek

és kellékek állandóan nagy választékban. Javításokat legolcsóbban vállalom.
Cluj, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) 40. sz. Telefon 493.
Finkler Antal

A kolozsvári CZELL-Sörgyár gyártmányai:

Hercules

duplamalátá tápsör különlegesség és a világos

Monostor sör

utolérhetetlen minőségük miatt vezető márkának bizonyultak

Mindenütt kaphatók!

Mindenütt kaphatók!

Héber ABC kapható a „Kadima“ kiadóvállalatnál, Cluj

Modern üvegesiszolda és tükönárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD), STR. SAGUNA (KAPUCINUS-U.) 20

Készíti a legjobb tükroket és botor-üvegeket minden Ujrafoncsorozás méretben és mennyiségben! Kérjen árajánlatot

Üzletváltozás miatt nagy kiárusítás!!

Az összes raktáron levő áruk, ugymint sifonok, férfi és női gyapjuszövetek, továbbá női-, férfi- és gyermekharisnyák stb. stb. Rövidáru cikkek!

G. Friedmann Cluj, Gal. Reg. Ferdinand (az Uránla-palotában)

Figyelem a nagy vásári sarokra! A címre figyeljen

Aranyat, platínát és drágaköveket a legmagasabb árban beváltak. Legolcsóbb bevásárlási forrás ékszerekben, órákban, disztárgyakban

Markovits Bernát ékszerész

Izléses, szép és olcsó

nyomatványokat készít a **KADIMA-NYOMDA**

Cluj-Kolozsvár, Strada. Baron L. Pop No. 10

Szombaton zárva!

Önmaga ellen vét, ha nem Nagy és Szilágyi-

nál festeti és tisztítja ruháját. Cluj, gyár Strada Baritiu (volt Malom-utca) 4. Felvételi helyek: Kosuth Lajos-utca 36. és Galamb-utca 23. szám alatt

Lüsztler saccó és mellények
Tennisz nadrágok
Mosó ruhák

Neumann M.
Tel. 431.
cégnél Cluj, Piața Unirei 14.

vi Anna és Szent-
eső helyárakkal.

Etel föllépésével.
m 16.)
ly Anna és Tolnay
yárakkal. Sorozat-

dr. Székelyhidyi
kával. Felemelt
rlet 1. szám, A.
e vezető ajtókat

donság, először.
rsi Gizi és Föl-
bemutakozása.
zám 19.)

Ujdonság másod-
apibérlet 2. szám,

dr. Székelyhidyi
téka. Felemelt
és operabérlet
a nézőterre ve-
tszám 21.)

irei

szerdán este a
agyon tehetséges
ját fogják bemu-
Kacagató hely-
etek teszik ked-
uj háromfelvo-

radea-Mare
mer-tér. 1392

lisztárnyak
rt aranyat,
on veszek!

re irva

törtök
ntek
ombat
sárnap

Fatty

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 2 lei. Vastagabb betűvel ezedett szavak 3 lei. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szög — 20 lei. Jellegű hirdetésekre semminemű felvilágosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre a célra a hirdetésdíjon kívül 2 lei 60 bani bélyegköltésig fizetendő.

Megnyilt Weszfriedné női kalapszalonya

Cluj,
Str. Minerva (v. Schütz
J.-u.) 7., ajtó 4.

Intelligens fiatal özvegy zongoratanító uriember-nél vagy kisebb családnál házzvezetői állást vállal. Leveleket „Biztos jövő” jellege alatt a kiadóhivatal továbbítja. 6157

Butor! Legolcsóbb bevásárlási forrás. Klein Izsák, Unió-u. 21. 1581

Eladó fűszerüzlet forgalmas helyen, megveszék helyen. „Forgalmas” jellege alatt a kiadóhivatal továbbítja az érdeklődők leveleit. 6112

5000 kg. meggy (faj-meggyből préselve) eladó. Ugyanezt esetleg ki volna hajlandó meggyárlatnak lepárolni. — Ertekezhetni Str. Londrei (Hosszu-u.) 21. sz. 6115

Mérlegképes könyvelő és azonnali belépésre kereskedelmi végzettségű gya-kornok kerestetik. Írás-beli ajánlatok: Elián borkereskedő Cluj, cimzendők. 6132

Gyors- és gépirónó nyújtja be pályázatát „Szept. 1.” jellegű levélben a kiadóba. 6129

Orth. zsidó ur családnál gimnázista fiu teljes ellátást kaphat. Zongorahasználat. Cim „Gondos felügyelet” jellege alatt a kiadóba. 6142

Perfekt cipőfelsőrész készítő azonnal felvétetik. Cim a kiadóban. 6144

Nevelőnőt keresek három gyermekem mellé, ki elemire és polgárra előkészít és bírja a román, német és héber nyelvet. Fizetés megegyezés szerint. Cim: Násch Lipót, Nagyikád. 6148

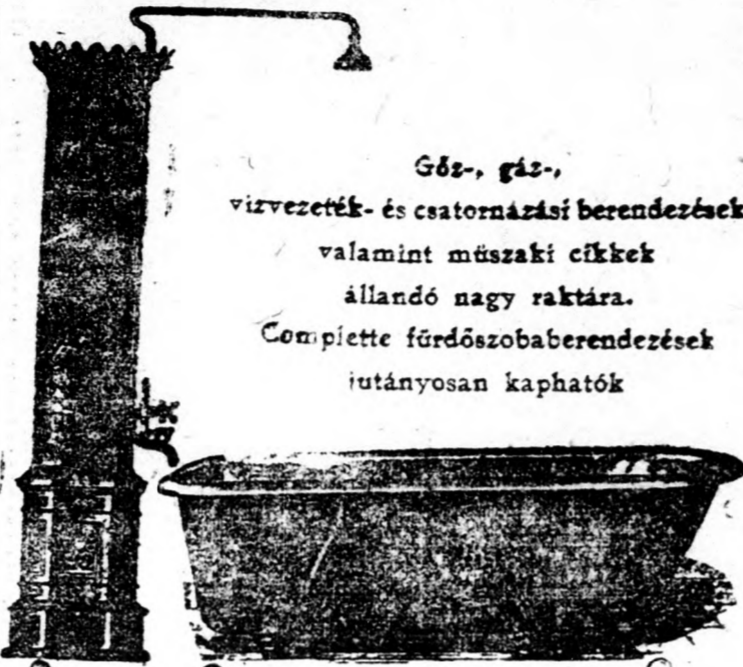
Remington írógép jó állapotban, olcsón eladó. Cim a kiadóban.

Ólomhamu körülbelül 150—200 kg jutányos áron eladó. Cim a kiadóhivatalban.

GOWAG

KÖZKERESETI TÁRSASÁG
**Goldstein,
Wald és Glasner Cluj**

Str. Vladimirescu
(v. Mikos Kelemen-utca) 17. szám alatt
Telefon 519

Gőz-, gáz-,
vírvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fürdőszobaberendezések
utányosan kaphatók

A legjobb és
legdivatosabb
cipő a közismert

„Chaussures Echo”

védjeggyel ellátott cipő!

Fatermelők
figyelmébe

JAKOB POLJANSEK

gyártmányait

Frankáts, Krajnai és Melerin fejszékét

stb. gyári áron szállítja egyedárusítója,

Grossmann Jenő

műszaki kereskedő

Nagyvárad, Baross ucca 10.

Sürgöncim: Grossmaschin — Telefon 286

Szavatoljuk,

hogy 1 kilogram Marx-féle email- vagy padlólakkkal 2 négyzetmé-
terrel többet festhet, mint ugyanannyi bármely más gyártmányúval

Rados & Co. festéknagykereskedése Cluj

(Kolozsvár), Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-utca) 21. szám alatt

Lusztig és Nussbächer
cukorkakülönlegességek állandó raktára
Cluj, C. Reg. Ferdinand 31

Telefon 31. **Ládagyár** Fióküzlet:
Egeres
Mindennemű ládákat és fadobozokat összeszereltek
és szétszedett részeken megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb napi áron 1361
Sajovics és Lebovits fatermesztés
és ládagyár
Cluj, Strada Cernauji (vált Kajántói-ut) 1 szám

Zsák
Zsinog
HAVAS DEZSŐ
TIMISOARA **Kötél**

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. szám
Telefon interurban 2—13 * Sürgönc: Juvaera, Cluj
Ékszerárugyártás, nagykereskedés
Fogószál arany * Arany, ezüst és
és forrasztó ** platinabeváltás
Kiszállítás Schwarzwaldi órák képviselete, gyári lerakata
Osak viszontelárústóknak!

Carol MIHÁLY Károly

gabona, termény és
magkereskedő

Târgu-Mureş — Marosvásárhely

Sürgöncim: Mihály Károly

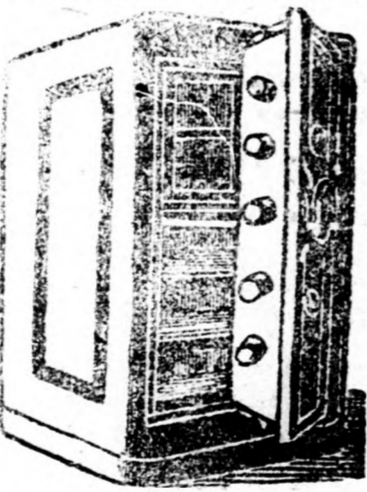
Telefonszám 35 1522

Fabrică
de case de bani
Geldschrank-Fabrik
Pénzszekrénygyár

JAKABFI & CO.
TIMISOARA

Str. Timofei Cip.
(Battyány-utca) 3. szám
Telefon 12—68

Képviseletek Erdély
részére kerestetnek

„TACAMUL”

EZÜSTARUGYAR
CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Avram Iancu
vált Petőfi-utca 3

Ezüstöt

a legmagasabb áron veszi!

Gyárt evőeszközöket, dísz tárgyakat
csak viszonteladóknak

Telefon 4-82. Sürgöncim: Tacamul Cluj